

”Kulturskoleløftet – kulturskole for alle” – høring. (Høringsfrist 14. februar)

”Kunnskapsdepartementet inviterer høringsinstansene til å uttale seg om alle forslagene, men ber om at det i høringsuttalelsene tydelig refereres til hvilke kapitler og forslag som kommenteres. Dersom høringsinstansene ser forhold ved forslagene som har økonomiske og administrative konsekvenser som ikke er belyst av utvalget, ber departementet om at betydningen av dette vurderes, og at eventuelle kommentarer gis i høringsuttalelsene.”

Fylkesmannens uttalelse gis ved å kommentere alle anbefalinger/forslag
Kommentarene gis i *kursiv*.

1.5 Sammendrag av utvalgets innstilling

1) Kunstfagenes relative tilbakegang i grunnopplæringen og i lærerutdanningen for grunnskolen er svært uheldig. Fagenes relative andel av samlet timetall er svekket de siste 15-20 årene. Estetiske valgfag er gradvis tatt bort i samme tidsrom. Kravet om minst ett obligatorisk praktisk-estetisk fag i grunnskolelærerutdanningen ble fjernet f.o.m. læreplanen i 2003. Og estetiske ferdigheter er ikke med blant de fem ”grunnleggende” i Kunnskapsløftets læreplaner fra 2006. Det er svært betenkelig dersom kunstfag og estetiske arbeidsmåter fortsatt skal svekkes både i grunnopplæringen og i lærerutdanningen.

Utvalget anbefaler at elever på ungdomstrinnet kan velge fra kunstfagene i videregående opplæring innenfor faget Utdanningsvalg.

Utvalget anbefaler videre at det innføres kompetansekriterier for å undervise i kunstfag, tilsvarende andre fag, og at dette nedfelles i den varslede kompetanseforskriften.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag støtter forslaget om å innføre kompetansekriterier.

Det må likevel vurderes hvor realistisk det er å forvente faglig høgre utdanning så lenge statistikken viser at ca 40 % av lærerne som underviser i musikk eller kunst og håndverk hadde ingen eller manglende fagkompetanse.

Faget Utdanningsvalg skal gi smakebiter på fag som elevene senere skal velge, og det virker ikke naturlig å legge kunstfagene inn i dette faget. Vi regner med at den kommende stortingsmeldingen om ungdomstrinnet vil fokusere på muligheten for å velge estetiske fag på ungdomstrinnet.

Videre foreslås at ved senere eventuelle timetallsutvidelser må disse komme de estetiske fagene til gode.

2) Mandatet sier at ”Utvalget skal blant annet...” Utvalget tolker uttrykket ’blant annet’ slik at dette innebærer at utvalget kan bruke sitt skjønn i valg av temaer innenfor mandatets øvrige rammer. Det er derfor utvalgets klare oppfatning at det må se på kulturskoleutviklingen i et lengre tidsperspektiv enn bare konsentrert til elever i småskolen. Det er mange grunner til dette: Opplæring i kulturskole krever langsiktighet. Vekten på talentutvikling i ett av mandatpunktene krever noe langt mer enn et SFO-perspektiv. Og samspillet mellom bredde- og talentutvikling trenger mange år for å bli gjensidig fruktbart.

Mange kulturskoler gir allerede i dag kulturskoletilbud til flere aldersgrupper og grupper av elever. Det kan være barn i barnehage, fremmedspråklige, psykisk utviklingshemmede osv.

*Vi foreslår at kulturskoletilbud til **alle** som ønsker det skal være et ambisiøst og langsiktig mål.*

Kulturskolen skal gi en helhetlig opplæring. Det er derfor viktig å satse på både et tilbud til alle, og et tilbud som innebærer fordypning og talentutvikling.

3) Det er mange og varierte muligheter for samarbeidstiltak mellom grunnopplæring, SFO, kulturskole, frivillige kulturtiltak for og blant barn og unge, som kan styrke både skolens kunstfag og estetiske arbeidsmåter i flere fag. Flere av mandatpunktene handler nettopp om disse mulighetene. Utvalget understreker her tre hovedutfordringer – som begge bygger på følgende hovedsyn: De viktigste, mest fornuftige og bærekraftige eksemplene og modellene er bygget ut gjennom ressurser og initiativ nedenfra og innenfra – ikke gjennom direktiver ovenfra og utenfra.

Tre hovedutfordringer:

Forskjellige organisatoriske og administrative løsninger skal tilpasses lokale forhold, skal tjene kulturskolens verdier, interesser og kvaliteter og må oppleves som hensiktsmessige for dem som arbeider i kulturskolen.

Utvalget ser det som framtidsrettet og nødvendig at modellene, der kulturskoleelever, enkeltvis eller i smågrupper, tas ut fra ordinær grunnskoleundervisning, utvikles videre, og at det klargjøres fra sentralt hold hvordan dette kan løses enda smidigere i forhold til lover og forskrifter. Det må derfor gjøres endringer i Opplæringsloven.

Gjennom utvalgets kulturskoleundersøkelse, høringsmøter, seminarer og konferanser, skriftlige innspill m.m. er utvalget blitt kjent med mange varierte faglige og pedagogiske samarbeidstiltak mellom kulturskoler og andre aktører. Det er en hovedutfordring for utvalget å foreslå hvorfor og hvordan noen av disse tiltakene bør prioriteres ved tildeling av utviklingsmidler – både for å videreutvikle sin egenart og for å kunne stimulere og inspirere andre.

Kommentarer:

Den lokale forankringen er svært viktig for å få en kulturskole som kan fungere over hele landet. Det må være rom for flere modeller innenfor fastsatte rammer (forskrift)

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag støtter modellen som er skissert i andre avsnitt. Dette er et viktig punkt spesielt for elever utenfor tettbygde strøk. Ved at kulturskoletilbudet gis i skoletida vil en oppnå flere ting:

- *elevene vil få bedre sammenheng i de estetiske fagene, noe som gir en synergieffekt*
- *miljømessig gevinst ved at det blir mindre behov for transport*
- *samfunnsmessig gevinst for familien, bedre tid til annet samvær enn transport*
- *mulighet for bedre kvalitet i opplæringa fordi en har større mulighet for kombinerte stillinger skole/kultur*
- *bedre arbeidsvilkår for ansatte i kulturskolen (mindre kveldsarbeid)*
- *en slik organisering er for enkelte små lokalsamfunn den eneste muligheten for å kunne gi et kulturskoletilbud med kvalitet*

Det er viktig at det gjøres endringer i Opplæringsloven og at forskriften er klar på at tilbudet kan gis innenfor rammen av en helhetlig skoledag. Målene i læreplanene for Kunnskapsløftet skal fortsatt nås.

Vår anbefaling til tredje avsnitt blir at en må kunne gi utviklingsmidler til utprøving av flere forskjellige modeller for på den måten å kunne gjøre erfaringer som også kan inspirere andre. Etter hvert vil det bli viktig at alle kommunene/regionene selv får styre midlene for å kunne videreutvikle sin egenart.

4) Samarbeidet Kulturskole - SFO skal være et opplæringstilbud. Dette krever planmessig og målrettet arbeid – og kompetente kulturskolelærere, gjerne i kombinerte stillinger (jf. pkt. 5).

5) Kulturskolelærernes faglige og pedagogiske kompetanse er avgjørende for kulturskolenes kvalitet. Utdanningsinstitusjonene har her et ansvar. Men mange steder ligger den største utfordringen i mangel på kombinerte stillinger som kan bidra til samarbeid mellom kunstfaglig opplæring i grunnskole, SFO, kulturskole, frivillige lag/foreninger m.fl. Det er viktig å få fram slike modeller – og stimulere til erfaringspredning. På denne bakgrunn anbefaler Kulturskoleutvalget at det legges bedre til rette for kombinerte stillinger i kulturskolen i samarbeid med skoleverket.

Kulturskoleutvalget anbefaler at det legges bedre til rette for kombinerte stillinger i kulturskolen i samarbeid med skoleverket
--

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag støtter anbefalingen om bedre tilrettelegging for kombinerte stillinger i kulturskole/skole. Vi vil si det så sterkt som at det vil være nøkkelen til suksess i et fylke som Nord-Trøndelag, som har flere små kommuner.

Lærerkompetansen i kunstfagene må styrkes. Vi foreslår at kunstfagene prioriteres i kompetanseutviklingsstrategien framover. Det blir viktig å markedsføre muligheten for videreutdanning godt, slik at en får utnyttet studieplassene som er opprettet. En må videre se på alternative måter for kompetansebygging, f.eks Kulturrådets satsinger (se senere kommentarer under neste punkt)

6) Kulturløftet II har ambisiøse målsettinger for kulturskolen. Realisering av disse målsettingene vil, etter utvalgets oppfatning, måtte medføre en betydelig økning i den statlige ressursbruken til kulturskolesektoren. Fortsatt statlige stimuleringsmidler til kulturskoleutvikling må økes betydelig fra årets 40 millioner, dersom kulturskolen skal komme videre i sitt målrettede utviklingsarbeid.

7) Utvalget foreslår at det etableres en todelt tilskuddsordning, i tråd med mandatets ordlyd og regjeringens intensjoner. Begge de foreslåtte ordningene skal fungere side om side:

Tilskuddsordning nr 1 – Utviklingsmidler til kulturskolen – er en ordning der midler tildeles etter søknad. Ordningen skal primært benyttes til å videreutvikle ulike modeller og tiltak. Utvalget foreslår at det opprettes et eget tildelingsutvalg for denne ordningen.

Tilskuddsordning nr 2 – Stimuleringsmidler til kulturskolen – er en ordning der den enkelte kommune mottar en viss andel av de statlige stimuleringsmidlene, forutsatt at visse kriterier er innfridd. De statlige stimuleringsmidlene vil, gjennom denne ordningen, kompensere for kommunens merutgifter knyttet til innføringen av maksimumspris og til drift av nye elevplasser. Utvalget foreslår at denne ordningen blir administrert av Kunnskapsdepartementet gjennom Fylkesmannen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag støtter en todeling av tilskuddene. Det er avgjørende at alle kulturskoler mottar en "grunnstøtte" som tildeles etter faste kriterier. Fylkesmannen kan administrere ordningen.

I tillegg er det gunstig at det finnes midler som tildeles etter søknad for å kunne videreutvikle kulturskolen.

*Det må også settes av penger til arbeidet som Norsk Kulturskoleråd utfører. Som eksempel kan nevnes KOM! (Kreativt oppvekstmiljø) og Kulturskolefokus, som skal videreføres som KOM i FOKUS! Disse brede tilbudene om kompetanse for medarbeidere i skole/kulturskole/frivillig kulturliv bør gå kontinuerlig over hele landet. Vi har mange gode eksempler på at de har stor betydning for å få god kvalitet på oppsetninger som har **alle** elevene med.*

8) Kulturskoleutvalget ser det som helt nødvendig med forskrift og sterkere statlig budsjettstyring for kulturskolen, om "alle barn og unge som ønsker det skal få et kulturskoletilbud av høy kvalitet til rimelig pris". Utvalget foreslår at maksimumspris gjeninnføres, og at denne ikke skal overstige kr 2000 pr år. I tillegg må stimuleringstiltakene være omfattende, treffende, forutsigbare og langsiktige for å nå målet om "kulturskoletilbud av høy kvalitet".

Utvalgets forslag:

Maksimumspris gjeninnføres.

Maksimumspris skal ikke overstige kr 2000 pr år.

Stimuleringstiltakene må være omfattende, treffende, forutsigbar og langsiktige

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag støtter at maksimumspris gjeninnføres. Uansett hvilket nivå maksimumsprisen legges på vil det fortsatt være familier som ikke har økonomi til å prioritere deltakelse i kulturskolen. Det er derfor viktig å ha moderasjons- og friplassordninger slik det framgår i forslag til forskrift.

Kulturskoleutvalget foreslår forskrift for kulturskolen, knyttet til § 13-6 i Opplæringsloven. Som en konsekvens av forslag om forskrift til § 13-6 i Opplæringslova, ber Kulturskoleutvalget om at det tas inn en forskriftshjemmel i samme lovparagraf.

I tilknytning til forslaget om forskrift til § 13-6 i Opplæringsloven, foreslår utvalget å oppdatere lovteksten til: *Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit **kulturskoletilbod** (vår utheving) til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.* Dette forslaget innebærer ingen realitetsendring, men en oppdatering som tilsvarer realitetene i dagens kulturskoler.

Vi støtter forslaget om forskrift knyttet til § 13-6 i Opplæringsloven. Det vil føre til en nødvendig opprydning i de mange kreative løsningene for en smidig organisering av kulturskoletilbudet.

9) Realisering av Kulturskoleløftet har både faglige, organisatoriske og økonomiske konsekvenser av omfattende karakter. Dette innebærer at behovet for dokumentasjon og forskning er stort. Det må i denne sammenhengen legges vekt på å ivareta det kulturfaglige perspektivet. Dette krever særlig omtanke, siden den kulturfaglige forskningskompetansen ofte synes å være mangelvare. Det bør i større grad drives utviklingsarbeid i kulturskolen.

Utvalget vil understreke betydningen av å slutføre forskningsbaserte evalueringer før en gjør vesentlige endringer i store statlige ordninger, og understreker behovet for en løpende kunnskapsproduksjon om kunst og kultur for barn. Dette er særlig relevant i et dannelses- og utviklingsperspektiv.

Kulturskoleutvalget ser i utgangspunktet to klare behov for evaluering. Det ene er knyttet til Kulturskoleløftet som helhet, og det andre er knyttet til de ulike prosjektene som tildeles utviklingsmidler.

I valget av forskningsdesign er det viktig å ta utgangspunkt i et miljø som har bestillerkompetanse i kulturforskning. Utvalget vil i denne sammenheng peke på Norsk kulturråds forsknings- og utviklingsseksjon.

Det er nødvendig å evaluere arbeidet med utvikling av kulturskolen.